

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Het Paradys Der Gheestelycke en Kerckelycke
Lof-Sangen, Op de principaelste Feest-daghen des
gheheelen Jaers**

Afhakker, Aegidius

T'Antwerpen, 1638

Volghen eenighe Lof-sangen vau de Hoost-stucken der Christelijcker
leeringhe/ ofte den Catechismus. Het Vader onse. Op de wijze: Ick heb de
groene straten, &c.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55104](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55104)

En acht sy dan niet meer.

Als onse/ &c.

O Dins/o Heer/
 Wilt my dees' graci' gheben :
 Dat ick meer en meer
 Uw' liefde soeck alleyn :
 En t' uwer eer
 Geen dingh en magh aenkleven/
 Dat mijn hert treckt ne'er
 Dan u/o klaer fonteyn.
 Menhoozt mijn gheweyn
 Alhier in 't aerdsche pleyn :
 Leert my/sonder verkiezen mijn/
 Uw' wil perfect subject te zyn :
 Dat ghy/ na de doods/
 My namaels niet verstoot. Leert/ &c.

~~~~~
 Volghen eenighe Lof-sangen
 van de Hoofst-stucken der Christe-
 lijcker leeringhe/oste den
 Catechismus.

Het Vader onse.

Op de wijze :

Ick heb de groene straten, &c.

Ons Vader Godt gheyzesen/ Die

in den Hemel zijt: Gheplight soo

moet wesen Uw' naem gebenedijt.

Ons Vader Godt ghepzen
Die in den Hemel zijt/
Gheplight soo moet wesen
Uw' naem ghebenedijt.

Gheplight/Sc.

D Rijck van groeter weerden
Laet komen metter spoet/
In Hemel en op eerden
Gheschie' uw' wille goet.

In Hemel/Sc.

Wilt ons/o Heer/verleenen
(Koningh van machten groot)
Deps/ vreed'/en oock met eenen
Den kost tot 's levens noodt.

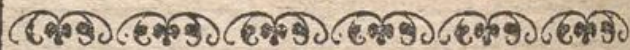
Deps/Sc.

Vergheest ons Heer verheben
Al dat wy schuldigh staen:
Ghelijck wy oock vergheben
Die ons hebben misdaen.

Ghelijck/Sc.

En laet ons toch niet vallen
 Oock in tentaci' quaet:
 Maer Heer verlost ons allen
 Van 's vbandts boosen raedt. Amen.
 Maer/Sc.

De Enghelsche groete.

Op de voor-gaende wijze.

I Ch groet u vol van graci'
 I Spzack d' Enghel Gabziel/
 Met u tot alder spaci'
 Is Godt Emmanuel. Met u/Sc.

Mant onder alle Vrouwen
 Zyt ghy ghebenedijdt:
 Gheluckigh die aenschouwen
 Uw' glozi' met jolyt. Gheluckigh/Sc.

Ghebenedijt moet wesen
 Jesus/uws lichaems draght:
 Dooz hem zyn wy gheresen
 Al uyt des vbandts macht. Dooz/Sc.

Maria Godes Moeder/
 Wilt ons ghedachtigh zyn:
 Bidt voor ons onsen Hoeder/
 Nu/en in 's doodes pijn. Bidt/Sc.

De XII. Artijckelen des Gheloofs.

Op de wijze:

O saligh heyligh Bethlehem, &c. 29.

O Mensch/o edel creatuer/
Dan Godt na Godes beeldt gheschapen:

Ghy zyt van hem een schoon figuer:
Wilt toch uw' kroone niet verflapen.
Ghy zyt/ &c.

Wilt ghy dan wesen wel bedacht/
En eeuwich u met Godt verblijden:
Soo neemt op u gheloof wel acht/
En alle secten wilt vermijden.

Soo/ &c.

De heplighe Drievuldigheyt
(Dat is een Godt en drie personen)
Te dienen weest altydt bereydt:
Op dat hy u hier na magh loonen.

Te dienen/ &c.

Den Vader/ Soon/ en heyl'gen Geest/
Zijn eben oudt/ wijs ende machtigh:
Niemand en is hier minst of meest:
Dewyl sy een Godt zijn waerachtigh.

Niemand/ &c.

Rochtans den Soon is ne'er gedaelt/
En upt een Maget mensch geboren:
Hy heeft dooz' t krus vooz' ons betaelt

G g s Anders

Anders wy waren al verloozen.

Hy heeft/ &c.

Ten derden dagh hy van der doot
Verrees/ en bracht de zielkens mede
Wt 's hellen mondt/ in Abzams schoot/
En sijn Apostels bracht hy vrede.

Wt/ &c.

Ten Hemel is hy we'er gekeerdt :
Hy sit aen 's Vaders rechter-hande :
Al waer hy alle dingh regeert/
En sendt ons gaven hier te lande.

Al waer/ &c.

Ten jonghsten dagh hy komen sal
De dooden roeyen upt der eerden :
En gheben oordeel over-al/
Na dat ons wercken sijn van weerden.

En gheben/ &c.

Gelooft en hoort sijn Kercke dan
Die daer genoemt wort Catholijcke :
Want buypen dese niemandt kan
Verwerben namaels 't Hemelrijcke.

Want/ &c.

Want hier alleen die klaer' fonteyn
Van Christus Bloed en roode wonden/
Dooz sijne Sacramenten repn/
Wascht sijn litmaten van haer sonden.

Dooz/ &c.

Der Heplighen ghemeenschap mee
Is hier/ als in eens lichaems leden :
Daer d'een d'ander in liefd' en vree

Helpt/

Helpt/dooz verdiensten en gheboden.

Daer/ &c.

In dit gheloof blijft vast ghepzent/
En wilt het oock te wercke stellen :
Soo sult ghy moghen na u endt
Ontgaen de sware pijn der hellen.

Soo/ &c.

De thien geboden Gods.

Op de wijze :

Ick groet u sterre klaer. pag. 341.

Ick ben u Godt/ u Heer/
O mensch; hoozt mijn' gheboden :
Geest my alleen die eer ;
En maectt gheen' ander' Goden.

O mensch! o mensch!

Wilt ghy noch saligh wesen/

Mijn woordt/ aenhoort/

En leeft ghelijck 't behoort.

Sweert niet lichtveerdelijck/

Noch noemt de naem des Heeren

In u mondt pdelijck/

Wacht u van blasphemereen.

O mensch! &c.

Den Sondagh hepligh maectt/
Met d'ander' hepl' ghe daghen :
't Verboden werck niet raectt/

Wilt u Godtvuchtigh dzaghen.

Ⓞ mensch! Ec.

Vader en Moeder eert/
 Uw' Oversten mits desen/
 Den meester die u leert:
 Wilt hem ghehoorsaem wesen.

Ⓞ mensch! Ec.

Oock niemandt doodt en slaet;
 Mijdt bechten/slaen/en steken;
 Schoudt gramschap/twist/en haet;
 D selven wilt niet wzenen.

Ⓞ mensch! Ec.

Gheen overspel bedrijft/
 Wilt all' onkupsheyt mijen;
 Daer van noch spreekt/noch schrijft/
 Noch houd' in schilderijen.

Ⓞ mensch! Ec.

Ontrooft oock niemands goed;
 Wacht u van dieverije;
 In koopmanschap niet doet
 Bedroggh/oft woekerije.

Ⓞ mensch! Ec.

Gheen' valsch' ghetughe zijt;
 Verwijt niemants gebzeken:
 Lieght niet/noch schimpt met spijt/
 Geen achterklap wilt spzeken.

Ⓞ mensch! Ec.

Oock niemands vrouw begeert/
 Wilt niet oneerbaers trachten/
 't Behaghen van u weerd/

Quae'

Quae' will' en quae' ghedachten.

Ⓞ mensch! &c.

Begeert het goet oock niet/
Dat toe-komt ander menschen/
Hun ghelt/ noch hups/ noch pet/
Hun' schade wilt niet wenschen.

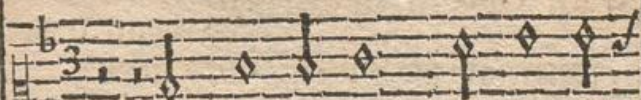
Ⓞ mensch! &c.

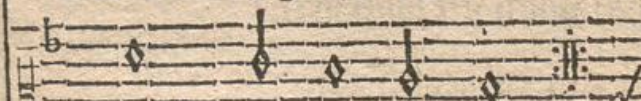
Van de Chyzztelijcke geboden
ende Sacramenten : van sonden
ende goede wercken.

Op de wyse:

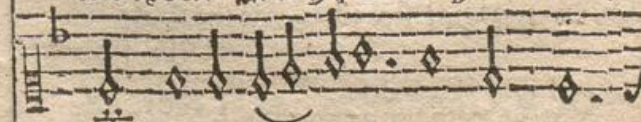
De Nachtegael die sangh een liet, &c.

Godt mint en eert// Niet p^r del
Dw' Ouders hoorzt// Niemand ver-

sweert// Den Sabbath houdt :
moorzt// Noch pet onthoudt.

Mijdt overspel/ beliegen/oock lie-

ghen/

gen/ Geen Vrouw' begeert // Dw's

naesten weert/ Doch pet van sijn

gherie- ven. ³Mjdt.

De X. Gheboden.

- (1) **G**odt mint en eert/
- (2) **G**hiet ydel sweert/
- (3) **D**en Sabbath houdt//
- (4) **D**w' Ouders' hoordt/
- (5) **N**iemandt vermoordt/
- (6) **D**och pet onthoudt.
- (7) **M**ijdt overspel / (8) **B**elieghen//
oock lieghen/
- (9) **G**een vrouw' begeert
Dw's Naesten weert/
- (10) **D**och pet van sijn gherieven.
Mjdt/ Et.

De V. Gheboden der H. Kercke.

- (1) **V**an wercken viert

Tot Godt u stiert
In alle seest.

- (2) De Miss' dan hoozt/
Soo dat behoort/
Met goeden geest.
- (3) Houdt alle vasten seere//na leere.
- (4) Ghy spreken sult
Eens s jaers uw' schuldt :
- (5) Te Paesch' gaen t'onser Heere.
Houdt/ &c.

De VII. heylighe Sacramenten.

- (1) Het Doopsel wascht.
- (2) Het Vroomsel vast
Godts leere p'ijst.
- (3) In't Sacrament
Den Heer present
De ziele spijst. (bonden.
- (4) De Biecht gheneest de sonden // ont-
- (5) De Oorden leert.
- (6) Het Houw'lijck meerdt.
- (7) Oli' helpt d'ongesonde. De &c.

De VII. Hooft-sonden.

- (1) Hooveerdigheydt.
- (2) En Gierigheydt.
Het quaet vermeert.
- (3) Onkuisheydt quaedt.
- (4) En Gramme daedt
Van u doch weerdt :
Sp souden u verkeeren// onteeren.

(5) De

- (5) De Gulsigheydt.
 (6) En Nydigheydt.
 (7) En Traegheydt wilt af-keeren.

Sp souden/ &c.

Vier sonden in den Hemel roepende.

- (1) 't Onnosel bloedt
 Ghestoxt will's moet
 Roep wzaeck by Godt.
 (2) 't Onkupsche vuer/
 Teghen natuer
 Gock sonder spat.
 (3) Verdrukken armen/wesen//by desen
 (4) Onthouden 't loon
 Van uw' dienst-boo'n.
 Vier sonden zijn te vzesen.

Verdrukken/ &c.

Ses sonden in den H. Geest.

- (1) Wanhoop op Godt/
 (2) Hoop sonder slot
 In sonden groot.
 (3) De waerhepdt klaer
 Bestrijden swaer
 Als valschen snoodt.
 (4) Sijns naestens deughd benijden//
 met lyden.
 (5) Hartneckighept.
 (6) Onleetsaemhept.
 Dees' ses Gods Geest bestrijden.

Sijns/ &c.

Vier

Vier trappen tot den af-grondt
der sonden.

Dier trappen vuyt

Der sonden kuyt

Mijdt dese doch:

- (1) **E**erst willens quaedt
Doen/ (2) en dees' daedt
Dan roemen noch.
(3) **B**espotten die ons leeren// bekeeren.
(4) **E**n dan noch gaen
Goe'n raet versma'en/
Den raedts-man oock onteeren.
Bespotten/ &c.

Tien mede-deelende sonden.

- (1) **G**hebidt, noch (2) Raedt,
(3) **B**escherm, (4) **T**oe laet,
Noch (5) **p**rijsst ondeught/
(6) **G**heniet niet meed/
(8) **I**n quade zeed,
En hebt geen vreught.
't **Q**uaedt (8) **s**traft, en wilt (9) **b**elet-
ten, na werten/
Met goeder aerd
't **Q**uaet (10) **o**penbaert,
Of ghy deeldt mette smetten.
't **Q**uaet/ &c.

't **G**hebruyck der vijf sinnen, ende
drie krachten des ziels.
't **G**hesicht eerbaer/

't Ghehoor eenpaer/
 De Smaeck, seer vzoedt/
 Den Reuck oock mee/
 't Ghevoel gheree/
 Dees sinnen moet
 Ghy stieren naer Godts wille // en
 Die krachten byp (stillen:
 Des ziels daer by:
 Verstandt, Memori', Wille.

Ghy/et.

Drie Goddelijcke deughden.

Die deughden sijn
 Seer Godd'lyck zyn
 Tot 's ziels behoedt:
 (1) 't Gheloof oprecht.
 (2) De Hoop niet slecht.
 (3) De Liefde soet:
 Tot Godt sy ons bereyde // en leyde/
 Want niemandt opt
 Van dees' beroyt/
 Met Godt hem sal vermeyden.

Tot/et.

Vier Cardinael-deughden.

Dooz goe' manier
 Noch deughden vier
 Zyn Cardinael:
 Sy zyn een spruyt
 Waer komens' upt

Dooz!

Doet altemael :

- (1) Voorsichtigheyt met sinnē // vā binnē/
- (2) Rechtveerdigheyt.
- (3) En Vromigheyt.
- (4) En Matigheyt vol minnen/
Voorsichtigheyt, &c.

De VII. gaven des H. Gheest.

- (1) Wijsheydt. (2) Verstandt.
- (3) Raedt menigherhandt/
Dooz 't Goddelijck licht.
- (4) De Sterrickheydt.
- (5) En Werenheydt,
Van Godt ghesticht.
- (6) Godtvruchtigheyt. (7) Godts vrese,,
Al dese
Sijn seuen soet
Godts gaven goet/
Dt sijnen Geest gheresen.
Godtvruch. &c.

Twalif vruchten des H. Geest.

Twaelf vruchten sijn
Van Godts Geest zjn.

- (1) Liefd', (2) en Blijfschap.
- (3) Vree. (4) Lijdsaemheydt.
- (5) Go'ertierenheydt.
- (6) En Goedigheydt.
Sijn Gheest is oock (7) Langhmoedigh.
(8) Sachtmoedigh.

(9) Ghe.

- (9) Ghetrouw (10) Seeghbaer.
 En oock (11) Eerbaer.
 Hy maect ons (12) Suyver spoedigh.
 Sijn/et.

Acht Saligheden.

- (1) Zijt arm van gheest,
 (2) Sachtmoedigh weest/
 (3) Dooz sonden schreyt,
 (4) Haect na de deught,
 Doet oock met vzeught
 (5) Bermhertigheydt.
 Soo mooght ghy saligh wesen //
 dooz desen
 (6) 't Hert suyver maect/
 Na (7) vreed' oock haect/
 (8) Lijdt vooz de deught ghepzen.
 Soo/et.

Seven lichamelijcke wercken
van bermhertigheydt.

- (1) In honghers-noodt,
 (2) In dorst seer groot
 Niemandt verlaet,
 (3) Den naeckten kleedt,
 (4) Herberght ghereedt/
 Al metter daedt :
 (5) De krancken diendt met weerden //
 mee-weerden/
 (6) Ghevanghens lost,

Oft u schoon kost/

(7) De dooden helpt ter eerden.

De/Sc.

Seven geestelijke wercken van
bermhertigheydt.

- (1) Geest raedt tot deught/
- (2) En leert met vzeught
Den slechten sijn.
- (3) Sondaers bekeert,
- (4) Met Troost ver-eert
Die droevigh zijn.
- (5) Het ong'lijck wilt vergeven., bedzebe/
- (6) Dw' naesten draeght,
Die u hier plaeght/
- (7) Voor doo'n bidt, en die leven.

Het/Sc.

De wet der natueren, ende
vier uytersten.

Mijdt alle quaedt/

Doedt goede daedt

Tot aller tijdt/

Gen ander doet

Als ghy ghemoedt

Te lyden zyt.

D upterste wilt heugen//na meugen/

Als Doodt en Hel,

Godt& Oordeel sel/

Den Hemel vol gheneughen:

D upterste/Sc.

Gen

**Een Ghebedt om deughden
te verwerben.**

Op de wijse:

Veni creator Spiritus, &c. 209.

O Heer/aenhoozt toch mijn ghebedt/
Dat ick aenhef met goedt opset/
En gheeft my tot mijn salighepdt/
Al't geen van quaet tot deughden leyt.
W leven/Heer/en steruen swaer/
My altijdt zy een spieghel klaer:
Tot hulp en leer uw' vzienden al
Laet zyn voor my in 't aerdsche dal.
Leert my in u te scheppen moedt:
Want ghy/mijn Heer/alleen zyt goet:
En steruen Wil en Sinnen quaedt/
En volghen geern uw' leer en raedt.
Doet my bewaren 't herte mijn/
Mijn tongh/mijn oogh/en snake sijn/
En scheppen upt goet ende quaet
Mijn leer/mijn vrees/ tot mijnen haet.
Geest my der menschen oordeel suoot
En klappernij niet achten groot:
Maer nemen sulcks/tot mijn yrosijt/
Van u/o Heer/ghebenedijdt.
Leert my te oord'len niemandt niet/
Mijn selfs te achten als een riet/
En ander menschen achten groot/

Wijjs/

Wijs/deughdzaam/hepligh en devoot.

Geeft my een diep' ootmoedigheyt/

Een geest reael vol soberheyt/

Een haet van sonden en onbree/

Een supber hert en lichaem mee.

Leert my/ Heer/ bidden na u hert/

Mijn schult beschrypen oock met smert:

Der vuldt mijn hert met graci' soet/

Dat ick u altoos dienen moet.

De Benedictie ter Tafel

voor den eten.

Op de wyse:

Soo diep inde groen' Heyden.

Ghebenedijt/ o Heere/

Ons spys en onsen dranck;

Welck' wy tot uwer eere

Ghenieten al' in danck. *Welck/ Ec.*

Indien dat gh'al de dieren

Gheeft spijse/ naer hun wensch/

Ja me de kleynste mieren;

Wat sult ghy doen den mensch? *Ja/ Ec.*

Wie soude kunnen pynsen

O Heer/ uw' milde handt?

Ghy komt ons allen spysen

In dit bedruckte lant. *Ghy/ Ec.*

Loff

Loff sy u/Godt gepyzen/
 Dooz wien ons lichaem groept :
 Laet ons nu matigh wesen/
 In eerbaerheyt ons boept.

Laet ons/Sc.

Ons zielen wilt verbullen
 Met 't lebend' Hemeis broot/
 Waer toe wy voorttaen sullen
 Versterckt sijn tot de doot.

Waer toe/Sc.

Gheeft ons in 't eeuwigh leven
 Den dranch daer elck na haecht ;
 Het broodt wilt ons daer geben/
 Dat nopt tongh' heest gesmaecht.

Het broot/Sc.

Ghebenedijt midtsgader
 Dees' spijse minst en meest/
 Al in den Naem des Vaders,
 Des Soons, des heylighs Gheest.

Al in den/Sc.

— — — — —
Een dancksegginghe na
 den eten.

Op de wijze :

O saligh heyligh Bethlehem. 29.

L Het ons den Heere danckbaer sijn/
 Wilt hem hier loben ende pyysen/

Die

Die ons al spijst op elck termijn/
't Is recht/dat wy hem lof bewijzen.

Die/Sc.

Wilt loben sijnen name soet/
Die ons dooz sijn macht kan versaden/
Elck hem met lof-sangh prijzen moet:
Dat hy ons spijst dooz sijn ghenaden.

Elck/Sc.

Verbult zyn wy met spijst en danck
Dooz sijn goetheyt tot ons weldadig:
Dus moeten wy hem spreken danck/
Aenroepen sijnen naem ghestadigh.

Dus/Sc.

Dus u met herten tot hem keert/
En legt uw' handen all' te gader:
En bidt soo Godt ons heeft gheleert/
Segghende t' samen onsen Vader.

Onsen Vader, &c. En bid/Sc.

O Heer/wy segghen nu booz 't slot/
Wilt doch oock spijzen onse zielen/
Op dat wy Heer na u ghebodt
Leven/wy die in sonden krielen.

Op dat/Sc.

Princelijck Godt ghenade doet/
Op dat wy dooz Christum verwerben
Ghenade/dooz sijn dierbaer Bloedt/
Saligh te leven en te steruen.

Ghenade/Sc.